

8. évfolyam

Óraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	16
2. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	14
3. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – „Vérző Magyarország” – Trianon	3
4. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	14
5. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	6
6. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	4
7. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	10
8. Szórakoztató irodalom	5
<i>Összes óraszám:</i>	<i>72</i>

1. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

Óraszám: 16 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nemzeti identitást meghatározó lírai szövegeket olvasson
- a 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok ismerjen
- az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmákról véleményt tudjon alkotni
- lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai szempont való elemzésében némi jártasságot szerezzen
- alapvető lírapoétikai szakterminusokat alkalmazzon
- alapvető hangulatokat, beszélői attitűdöket, modalitásokat felismerjen
- a következő szóképeket felismerje: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában lesz a 20. század elejének történelmi-társadalmi háttérével
- a megismeri a Nyugat jelentőségét, három nemzedéket és azok alkotóit
- részletesen megismeri Ady Endre életét és munkásságát
- értelmezni tudja kiemelt verseit

- nagyvonalakban megismeri Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Dsida Jenő, József Attila, Reményik Sándor, Áprily Lajos és Radnóti Miklós életét
- értelmezni tudja kiemelt verseiket
- idézni tud a memoriterként felsorolt versekből

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a 20. század elejének történelmi-társadalmi háttere
- a Nyugat jelentősége
- Ady Endre élete és munkássága
- Ady Endre kiemelt verseinek elemző bemutatása (Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...; Ady Endre: Őrizem a szemed; Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba)
- A Nyugat első nemzedékének legjelentősebb alkotói
- kiemelt verseiknek elemző bemutatása (Babits Mihály: Ádáz kutyám; Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom; Juhász Gyula: Milyen volt...)
- A Nyugat második nemzedéke
- kiemelt versek elemző bemutatása (Dsida Jenő: Hálaadás; József Attila: Rejtelmek; József Attila: Kertész leszek; József Attila: Születésnapomra)
- A Nyugat harmadik nemzedéke
- kiemelt versek elemző bemutatása (Reményik Sándor: Templom és iskola; Áprily Lajos: Március; Radnóti Miklós: Nem tudhatom)
- Memoriter: Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet); József Attila: Születésnapomra (részlet); József Attila: Mama; Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet); Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)

Fogalmak: metonímia, szimbólum; anafora

Javasolt tevékenységek

- a nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek közös olvasása, megbeszélése
- a 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása frontális munkában
- az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák megvitatása
- lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése közösen, majd önállóan

2. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

Óraszám: 14 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átfogó képet kapjon a történetmesélés egyszerűbb formáiról
- rálásson a 20. század elejének epikai sokszínűségére
- gyakorlatot szerezzen a novellák, regényrészletek és egy regény szövegközpontú elemzésében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a 20. század első felének epikai sokszínűségét
- meg tudja határozni a következő műfajokat: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- főbb vonásaiban megismeri Kós Károly, Karinthy Frigyes, Herczeg Ferenc, Nyíró József és Tamási Áron munkásságát
- nagyvonalakban megismeri a kijelölt műveik tartalmát
- részletesen ismeri Móricz Zsigmond életét és munkásságát
- értelmezni tudja meghatározott elemzési szempontok alapján Légy jó mindhalálig című regényét

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a 20. század elejének epikai sokszínűsége
- epikai műfajok: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- szemelvények elemzése az alábbi művekből: Kós Károly: Az országépítő (részlet); Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály; Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet); Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet); Nyíró József: Uz Bence (részlet)
- Móricz Zsigmond élete és munkássága
- Légy jó mindhalálig című művének elemző bemutatása
- Kötelező olvasmány: Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig

Fogalmak: kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

Javasolt tevékenységek

- a 20. század elejének történelmi-társadalmi háttere – közös ismétlés
- a történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- novellák és regényrészletek olvasása, majd szövegközpontú elemzése
- a novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- otthoni olvasás
- közös szövegértelmezés
- az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása

3. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – „Vérző Magyarország” – Trianon

Óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeit jobban megértse
- értelmezze és átlássa a történelmi tragédia megjelenését irodalmi alkotásokban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- átlátja a trianoni békeszerződés tragikus hatását hazánkra nézve
- megismeri Reményik Sándor kijelölt művének gondolatait a magyarság veszteségéről

- ebben a témában ajánlást kap más szerzők műveinek megismeréséhez (Babits Mihály: Hazám, Babits Mihály: Áldás a magyarra, Juhász Gyula: Trianon, Juhász Gyula: Testamentum, Karinthy Frigyes: Levél, Márai Sándor: Napló)

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- az első világháborút lezáró békeszerződés következményei
- a történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- a kijelölt szöveg jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése (Reményik Sándor: Mi a magyar?)

Fogalmak: békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Javasolt tevékenységek

- az első világháborút lezáró békeszerződés következményeinek bemutatása frontális munkával vagy kiselőadással
- a nemzeti identitás meghatározó lírai szöveg közös olvasása, megbeszélése

4. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

Óraszám: 14 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jobban átlássa a 20. század második felének társadalmi és erkölcsi problémáit
- megértse a kisebbségi lét nehézségeit
- a lírai nyelvhasználat sajátosságait átismételje
- alapvető hangulatokat, beszélői attitűdöket, modalitásokat felismerjen

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a második világháború után kialakult történelmi helyzetet hazánkban
- megismeri nagyvonalakban Szabó Lőrinc, Nagy László, Weöres Sándor munkásságát
- értelmezni tudja a kiemelt verseiket
- találkozik a kisebbségi lét nehézségeivel irodalmi alkotásokon keresztül, állást tud foglalni velük kapcsolatban
- megismeri Kányádi Sándor és Wass Albert munkásságát nagyvonalakban
- értelmezni tudja kiemelt verseiket
- megismeri a lírai önéletrajz, a népies dal műfaji jellegzetességeit
- idézni tudja Kányádi Sándor: Két nyárfa című versét

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- történelmi áttekintés: hazánk helyzete a II. világháború után
- a magyar líra jellemzői az anyaországban
- Szabó Lőrinc, Nagy László, Weöres Sándor munkásságának bemutatása
- A kijelölt versek elemző értelmezése: Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek); Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet; Weöres Sándor: A társ

- a határontúli magyar líra jellemzői
- Kányádi Sándor és Wass Albert munkásságának bemutatása
- a kijelölt művek elemző értelmezése: Kányádi Sándor: Két nyárfa; Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére; Wass Albert: Üzenet haza (részlet)
- Memoriter: Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

Fogalmak: lírai önéletrajz, népies dal

Javasolt tevékenységek

- a korszak történetének ismertetése kiselőadásokon keresztül
- életművek rövid prezentálása
- a kiemelt versek közös elemzése meghatározott szempontok alapján
- szóképek, alakzatok felismertetése

5. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átismételje a történetmesélés egyszerűbb formáit
- árnyaltabban lássa a korszak társadalmi problémáit
- betekintést nyerjen a 20. század második felének epikai sokszínűségébe
- találkozzon önéletrajzi ihletettséggű prózával

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a 20. század második felének szépprózáját
- nagyvonalakban látja Sütő András, Tamási Áron és Örkény István írói munkásságát
- megismeri a kiemelt alkotások részleteit
- új epikai műfajokat ismer meg: lírai szociográfia, egyperces novella
- értelmezni tudja Örkény egypercesében a groteszk vonásokat

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a 20. század második felének epikai sokszínűsége
- Sütő András, Tamási Áron és Örkény István írói munkássága
- a kiemelt alkotások részletének értelmezése
- a groteszk – Sütő András: Anyám könnyű álmat ígér (részlet); Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet); Örkény István: Egyperces novellák (részletek)

Fogalmak: egyperces, groteszk, humor

Javasolt tevékenységek

- a történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- a korszak történelmi háttérének megbeszélése
- a novellák és a regényrészletek szövegközpontú elemzése

6. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismereteket szerezzen a magyar drámairodalomról
- drámai döntéshelyzeteket, motivációkat, konfliktusokat felismerjen, megvizsgáljon és megvitasson
- találkozzon a színpadi hatáskeltés eszközeivel
- egy dráma cselekményét megértse egy közösen készített szerkezeti vázlat segítségével

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elolvas egy a 20. század második felében írt magyar drámát
- megismeri szerzője munkásságát
- ismerkedik a drámaelemzés szempontjaival
- megismeri a következő drámaelméleti fogalmakat: dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a korszak egy szabadon választott drámaírójának munkássága
- egy szabadon választott drámai alkotás feldolgozása
- a dráma elemzési szempontjai
- kötelező olvasmány: egy szabadon választott dráma a korszakból

Fogalmak: dráma, mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Javasolt tevékenységek

- otthoni olvasás
- a dráma közös feldolgozása
- a drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- a dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- drámarészletekből drámaegész kibontása

7. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a 20. századi diktatúrák történelmi háttérét jobban lássa az irodalmi alkotások tükrében
- tudatosítani tudja az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének szerepét
- a történelmi traumák napjainkban megjelenő hatásáról empatikusan és kulturáltan alkosson véleményt

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tárgyilagos és pontos képet tud alkotni a 20. század második felének eseményeiről és annak hatásairól
- ezeket a történelmi eseményeket irodalmi alkotásokból ismeri meg
- ismeretei lesznek Pilinszky János, Choli Daróczi József, George Orwell és Illyés Gyula munkásságáról
- kiemelt műveiket tudja értelmezni
- Szabó Magda munkásságát megismeri
- Abigél című regényét elolvassa és megérti annak üzenetét

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a második világháború, a holokauszt, a romaholokauszt, a kommunista diktatúra és az 1956-os forradalom történelmi háttére
- a diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között
- Pilinszky János, Choli Daróczi József, George Orwell és Illyés Gyula munkássága
- kiemelt műveiknek elemző bemutatása – Pilinszky János: Francia fogoly (részlet); Choli Daróczi József: Dal, Irodalom és mozgókép; George Orwell: Állatfarm; Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)
- Szabó Magda munkássága
- az Abigél című regényének elemzése
- Kötelező olvasmány: Szabó Magda: Abigél

Fogalmak: jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Javasolt tevékenységek

- a korszak történelmi háttérének közös megbeszélése
- otthoni olvasás
- a kötelező olvasmány közös feldolgozása
- az irodalmi alkotásokban megjelenő történelmi traumák megbeszélése
- George Orwell Állatfarm című művéből készült filmadaptáció megtekintése
- egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

8. Szórakoztató irodalom

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az irodalom szórakoztató, kikapcsolódást nyújtó oldalával is megismerkedjen

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a krimi és a detektívregény műfaját
- elolvas egy alkotást Agatha Christie-től

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- az irodalom szórakoztató szerepe
- a detektívregény és a krimi műfaja
- a kiemelt alkotás elemzése – Agatha Christie egy Poirot-novellája

Fogalmak: szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

Javasolt tevékenységek

- a Poirot-novella közös feldolgozása
- a krimi és a novella műfajának összevetése